

Naročnina listu: --
Celo leto . . . K 12.—
Pol leta . . . 6.—
Četrť leta . . . 3.—
Mesečno . . . 1.20
Zunaj Avstrije: ---
Celo leto . . . 15.—
Posamezne številke
-- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
se računajo po 18 vis,
od 6 redne petivrstice: po
večkratnih oznanilih velja
popust. ---

„Straža“ izhaja v pon-
deljek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo Maribor
Koroška ulica, 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Vsenemški graški shod v socialdemokratski luči.

Graški „Arbeiterwille“ piše o nemškem Volkstagu, ki se je vršil na dan sv. Jožefa v Gradcu, med drugim sledeče:

V Gradcu se je vršil v terek takozvani Volkstag, ki — kmalu bi bili zapisali: se je bavil z jugoslovanskim vprašanjem. To pa bi bilo napačno, ker kjer se sestanejo pravi in resnični nemški nacionalci, se o ničemer ne razpravlja stvarno, temveč se le samo razburjeno protestira in frazira. Eden navdušuje drugega in tako ostane za pamet premalo. Poleg tega so bili tukaj tudi spodnještajerski nacionalci Mravlag in Ambrožič („Arbeiterwille“ piše obe imeni tako kakor smo jih zapisali mi) in kakor se glasijo večinoma dalje ti južni nemčevci z in brez samoglasnikov in z izgubljenimi kljukami na soglasnikih.

Avstrija se bori težko za svoj obstoj, treba bo vse državniške umetnosti in največje previdnosti, da se izvleče stara habsburška država iz zmešnjav vojne, sposobna za življenje. Najvažnejše pri tem bo spoznanje nemško-meščanskih politikov, da v državi, ki obstoji po dveh tretjinah iz drugih narodov, udarjanje nič ne pomaga, ampak da more le znesljivost prinesiti možnost obstoja. Toda o tem je pri Volkstagerjih, ki izključujejo široko maso nemškega ljudstva, prav malo opaziti. Njim dopadejo močne besede, ki ne prenesejo analize notranje vrednosti in krepi sklepi, o katerih sami ne vedo, katera sila jih bo uveljavila. Oni grozijo in ovajajo v eni sapi, imenujejo svoje narodne nasprotnike veleizdajalec in grozijo istodobno sami z veleizdajo. Pravemu Nemcu se mora študiti to nemštvo, ki sestoji iz domišljije in lakajstva.

Poskusimo enkrat misliti kot dobri avstrijsko-nemški meščani. Sedanja vojna bi bila brez udeležbe slovanskih narodov Avstro-Ogrske skoraj gotovo že čavno odločena v škodo Nemčije, torej v škodo celega nemškega naroda, hPoleg tega je tudi Bolgarija slovanska država, ki se je že opetovano jako močno spominjala svoje pripadnosti k slovanski družini. Dosedanji mirovni sklepi nikakor ne izključujejo bodočih vojn, temveč jih preje vsebujejo. Ako bi prišlo na vzhodu in zapadu do zmagovitega miru, bi se vojna nevarnost za Nemčijo le še povečala. Obkroženje bi ostalo in prihodnja vojna bi bila le vprašanje možnosti oboroževanja nasprotnikov Nemčije, h katerim spada približno ves svet. Močna Avstrija v vojaškem

smislu bi bila torej v interesu Nemčije sploh. Ali pa more biti močna država, v kateri ima dve tretjini celega prebivalstva svoje misli izven države ali proti nemštvo? Najvišje vprašanje nemških nacionalcev bi moralo vendar biti: da se drugojezične narode spravi z državo, to bi bilo logično, toda pravilno mišljenje ni stvar nemških nacionalcev. Razumeti, da ima to tudi drugi narodi pravico do razvoja, ni stvar ljudi, ki se klanjajo moči, dasi je nimajo.

Medtem ko so se nemško-češki nacionalisti ko- nečno vendar povzpeli do tega, da zahtevajo narodnostno delitev Češke, se pri nas vrši boj za enotnost dežele, kakor da bi se imel podreti svet, ako bi prišlo do narodne razdelitve. Kaj bi izgubili nemški deli Štajerske, ako bi Korošec sedel v kranjskem dež. zboru, mesto da v Gradcu ovira redno upravo nemških delov dežele? Gospodarsko in finančno bi bilo to za nas le ugodno. Poznamo odgovor: Da, toda nemški kraji Spodnje Štajerske in pot v Trst!

Mnogo let se že dela, da bi se ponemčita pot v Trst. In kak uspeh je bil dosedaj? Pred 30 leti precej nemška Ljubljana je popolnoma poslovenjena in na Spodnjem Štajerskem je zapadel en nemški kraj za drugim enaki usodi. Ali bi ne bilo primernejše, ko bi se bili že takrat ločili? Naravni tek razvoja je, da k samozvesti vzbujeni narodi absorbirajo male tuje jezične otoke, posebno če je onih par rokodelcev in trgovcev odvisnih od slovenske okolice. Proti temu ne pomaga noben krik in ropot, temveč le medsebojno zavarovanje, v kolikor gre za večje jezikovne dele. Seveda, ako se smatra za prevzvišene, da bi se razpravljalo z „manjvrednim“ nasprotnikom in se zanašala na silo, ki se je nima, je stvar drugačna. Ako je graški župan Fizia na Volkstagu rekel: Avstrija bo nemška ali je pa ne bo — pravimo mi: Avstrija more obstati le kot zveza narodnostnih držav. Sicer pa treba reči, da je tako prazen izrek, kakor ga je napravil Fizia, morda primeren za magistra, ne pa za poglavarja deželnega glavnega mesta. Avstrija, kakor je sicer šibka, bo graški Volkstag še izdržala. Toda ako bi njega voditelji sledili politiki tega volkstaga, bi kmalu — bila.

Malikovo predavanje v Mariboru.

Znani vsenemški hujškaški Schönererijanec V. Malik krošnjari sedaj po raznih nemških mestih in

mestecih s svojimi doživljaji v trdnjavi Przemysl in v dve in polletnem ruskem vojnem vjetništvu. Tako je prikošnjari tudi v Maribor, kjer je minuli četrtki predaval o obleganju Przemysla in o vojnem vjetništvu v Rusiji. Mož je gotovo doživel marsikaj zanimivega, toda povedal je tega prav malo ali nič. Njegov govor bi se dal deliti v dva dela: prvi del samohvala in drugi del obrekovanje slovanskih, posebno čeških vojnovjetih častnikov in Rusov.

Pripovedoval je najprvo, da se je javil ob izbruhu vojne prostovoljno za vojno službo, ter da je prosil, naj ga pošljejo na fronto. To je za 60letnega moža vsekako zelo hvalevredno. Bil je dodeljen nekemu višjemu poveljstvu in pripovedoval je, kako se je vozil z avtomobilom. Za to menda pač ni treba posebnega junaštva. Vzlic temu pa je pripovedoval o svojih, ali bolje: bi bil rad pripovedoval o svojih junaških činih, ki jih pa ni bilo. Kaj posebnega iz časa obleganja Przemysla ni povedal, pač pa je bil ta del njegovega govora poln samohvale.

Ko se je morala trdnjava vsled pomanjkanja hrane udati, je prišel tudi on v rusko vojno vjetništvo. Vozil se je 23 dni do Omska v Sibiriji. Rekel je, da je prevozil daljave, o katerih Evropejci nima niti pojma. Tudi velikosti ruskih kolodvorov si mi no moremo predstavljati. Kolodvori so dolgi po mnogo vrst in postavljenih je 100 in še več tirov drug poleg drugega, včasih tudi v obliki teras.

Zelo se je hudoval nad slabim postopanjem z vojnimi vjetniki, posebno z Nemci, dočim so imeli pa Slovani mnogo olajšav. Iz Omska je prišel v mesto Irkutsk, kjer je bil nekaj kazenski tabor za vjete oficirje. Tu je bil pod posebnim nadzorstvom, ker je pisal o njem v Odesi izhajajoč list „Slovenski Jug“, da je on največji krvolok Slovencev. Med tem, ko so slovanski častniki lahko stanovali v zasebnih stanovanjih in se prosto gibali, se nemški častniki niso smeli niti gani iz tabora. Le ako je kateri slovanski častnikov kaj zagrešil, so ga poslali v tabor z nalogom, da se mora postopati z njim kakor z Nemci. Pravil je tudi, da so bili osnovali češki častniki neko zaroto z namenom, da umore njega in še nekaj drugih nemških vjetih častnikov. Prečital je neko pismo, v katerem mu nek njegov bivši sovjetnik naznanja imena teh zarotnikov. Bržkone bo tudi s to zaroto tako, kakor je bilo z izdajo dr. Pivkote. Pripovedoval je tudi, da so jim takoj ob prihodu v Rusijo uropali ves denar in tudi vso zlatino. Le čudno je, da je Malik vzlic temu imel vedno dosti denarja za nagrado raznih ruskih častnikov in uradnikov.

LISTEK

Na vlaku.

(Samo.)

Samo iz Maribora do Ruš sem se vozil letošnjo zimo. Kakšna je dandanes vožnja z vlakom, ve itak vsak zrel državljani in ni da bi bilo treba svariti še pred njo. Menda se nihče ne gre voziti samo za — šport.

No pa iz Maribora do Ruš se že še pride brez posebnih težav in nadlog. Kdor vstopi na glavnem kolodvoru, navadno najde celo sedež, četudi ne ravno posebej rezerviran. Tudi moja brezpomembnost je bila tako srečna, da ga je nasla. Čisto na robu klopi je visel tisti sedež in nič prav gotovo ni bilo, da ne bo zdrknil z mano vred pod klop. Vendar se to v resnici ni zgodilo.

Poleg mene na levi je sedela ženska in je brala pondeljko „Stražo.“ Poleg nje ob oknu je sedela gospa in tej gospi nasproti je sedela druga gospa. Poleg nje — meni nasproti — je sedela zopet ženska in je spodobno zvečila ne vem kaj. Vse to ljudstvo me ni sicer nič zanimalo, zato mislim, da ni bilo nič posebnega na njem. Samo to sem še pogledal kar od strani, če je „Straža“ najnovejšega datuma.

Na koroškem kolodvoru je vstopila gruča žensk. Toliko jih je bilo, da niso mogle zapreti vrat za seboj. Nastal je majhen prepil. Potem smo se odpeljali in mene je začel zanimati pogovor o nekem umoru. A še sedaj ne vem, če so govorile o tistem pri brodu med Rušami in Selnico ali o katerem drugem. Tisto

sem poslušal z desnim ušesom. Levo uho je pa napenkrat postalo pozorno na pogovor onih dveh gospe, ki sta sedeli na naši klopi ob oknu.

Pardon, jaz nisem nikoli čital v kaksnem „Urbanu“, da se na vlaku ne sme poslušati, kaj drugi govorijo. Zato tudi ne vem, če je ta reč dostojna in spodobna ali ne. Resnica pa je, da sem poslušal in bil zaradi tega pograjan.

Gospe sta govorili nemški. Ena je prišla iz Dunaja in se je peljala na Koroško, za drugo ne vem, ne kod ne kam. Povedali sta si, kje sta spali, kako dragi, kakšni in kako kurjeni so hoteli na Dunaju, v Gradcu in v Mariboru. Posameznosti si nisem zapomnil. Vem pa, da sta govorili samo o hotelih.

V Limbušu so nekatere ženske izstopile. Nastala je trenutna gnječa vsled umikanja nekaterih in odhoda drugih. Zlasti nekaj prtljage je bilo videti odveč. Ta dogodek je bil povod, da se je pogovor obeh gospe zasuknil v drugo smer.

„Ach, diese Windischen — — —“

Ali je spodobno ali ni — jaz sem začel poslušati z obema ušesoma.

„Tega vindištolka ne morem trpeti. Kjer ga vidim, se mi gabi. Tako neotesano vse! Pogledajte jih tu, kako se prerivajo! Pa ta njih divjaška govornica! In kako neolikani so! Vem od drugod. Daste nemškemu človeku trinkgeld, se vam zahvali in reče „danke.“ To vam pa stoji kakor štor in ne spravi zahvalne besede iz ust. — Ach wissen Sie, auf die Bildung kommt doch alles an. Aber keine Rede davon bei diesen windischen Teufeln.“

Mene je pogrevalo. „Teufel“ me je spravil iz rezerviranosti. Sunem s komolcem sosedo, ki je brala „Stražo“ in ji rečem:

„Hvala Bogu, skoro bo boljše! Glejte, preslavlja nemška kultura se je včlovečila in je prišla tu k nam, da nas izobrazi. Oglejte si jo, tam sedi ob oknu v vsem svojem veličastvu. Cujte njene besede! Kako elegantno govori!“

Govoril sem nemško, ker sem mislil, da dunajska ženska ne zna slovenski. Pa sem se zmotil. Predno smo se ločili, je citirala slovenski stavek in se je pohvalila:

„Wissen Sie, ich kann ja auch windisch.“

Na mojo opazko je utihnila in se je ozrla name. Pogledala me je kakor baziliska.

„Ja, Sie —! Was geht Sie unser Gespräch an? Kako se drznete vleči na ušesa naš „Weibergespräch“? Kaj vas vse to briga?“

„Milostljiva, imate popolnoma prav. Toda prosim oproščenja, jaz sem namreč tudi Slovenec in me Vaš pogovor žali. Ne morem dovoliti, da bi kdorkoli nas Slovence v javnem prostoru obkladal s „Teufeln.“ In glasni ste bili dovolj. Menda ne bote zahtevali, da si ušesa snamem in vlaknem v žep?“

Gospa se je obrnila k svoji družici in pričela takoj zopet nekaj pripovedovati. Mene ni pogledala več do mojega izstopa v Rušah. Potem je citirala isti slovenski stavek in povedala, da zna tudi ona — windisch. Pa je spet začela grdo napadati. Njen vis-a-vis je bil videti bolj pohleven. Ona gospa je skrivaj namignila, naj ima ozir name.

„Na ja, ich spreche, wie ich meine. Kaj morem za to, če je ta in ta tudi Slovenec! Na ja, freilich, es gibt auch Ausnahmen —“

Bili smo v Rušah. Radoveden sem, če je tudi mene štela med izjeme. Njen zadnji pogled name ni kazal tega — — —

Povedal je, da je umrlo v Rusiji za epidemičnimi in drugimi boleznimi kakih 400.000 avstrijskih in nemških vojnih vjetnikov. Zanimivo je tudi, da je povedal, da so imeli dovolj masla, ki je bilo razmeroma po ceni. Najbolj zanimivo pa je bilo priznanje, da je doprinesel vse te vojne žrtve ne morda za Avstrijo, ampak „für mein geliebtes deutsches Vaterland.“ — Heill.

Proslava Petra Preradovića v Zagrebu

Hrvatski in z njim ves jugoslovanski narod je obhajal dne 18. in 19. marca proslavo 100letnice velikega Hrvata in Jugoslavana Petra Preradovića. V „Straži“ nam je naš znani zgodovinar in pisatelj F. K. že opisal, kaj je storil Petar Preradović za svoj jugoslovanski rod. Proslava v Zagrebu je bila velikanska. Ra Mirogoju se je v ponedeljek ob 3. uri popoldne pred pesnikovim grobom zbrala srednješolska in vseučiliška mladina in nebroj občinstva. „Glas Slovenaca, Hrvata i Srba“ poroča o tem slavlju naslednje:

„Grob je bio zasut svježim cvijećem i okičen sa tri lovorova vijenca s narodnim trobojnicama i natpisima: „Hrvatske Sokolice“, „Slovenke, Hrvatice i Srbinje“ i „Jugoslavenske Hrvatice.“ Sveučilištarac Ivo Franič izrazio je u nekoliko riječi pijetet o mladine uspomeni pjesnika narodnoga ujedinjenja. Iza otpjevanje „Lijepa naša“ i „Oj Slaveni“ omladina se mirno razišla, tako da sakupljeni redari i policijski agenti nisu imali povoda da uređuju.

U utorak već rano u jutro osvanulo je nekoliko zastava, a popodne mnogo više uslijed energičnog zadržavanja naše omladine. Dućani su bili zatvoreni, a svuda se osjećalo svečano raspoloženje. Oko 11. sati skupila se velika masa srednješkolske omladine pred saborom na Markovom trgu, pjevajući rodoljubne i pjesme, obišla grad zahtevajući da kućevlasnici okite svoje domove hrvatskim barjacama. Građanstvo je sa prozora pozdravljalo oduševljenu omladinu s posipalo je cvijećem.

Na groblju. No prava slava bila je na grobu poslije podne. Već rano poslije podne općinstvo je u gustim masama hrlilo prema Mirogoju. Nije bilo programa, nase bilo dogovora, a ipak je svako osjećalo, da mora poći na pjesnikov grob. Proslava, što ju je mladež priredila velikom pjesniku, bila je nešto, što je trebalo i slušati i gledati i bilo je nešto, što se duboko usadi u srce i u pamet i što se nigda ne će zaboraviti.

Dok je ovako građanstvo hrpimice hrlilo na Mirogoj, djaštvo se skupljalo pred hrvatskim sveučilištem, da odanle krene u povorci kroz Mesničku ulicu na Mirogoj. No, kako im se to nije dozvolilo, djaci su se razišli, te su pošli svim putevima i oko 4 sata stigli na Mirogoj, gdje im se pridružilo ostalo općinstvo i bogoslovi, koji su ondje čekale na svoje drugove.

Okolo groba se bilo okupilo nekoliko hiljada ljudi. Iza govora bogoslova Ivekovića i jednog bezimnog, uzeo je riječ u ime akademske omladine M. Kašanin, naglašujući da bi naš slavi pjesnik u ovim odlučnim i suđbosnim danima imao omladini mnogo da kaže. Vrhunac oduševljenja postignut je u času, kad je mnoštvo ugledalo zastupnike češkoga naroda. Klicajući ovoj dvojici nije bilo kraja, te se mnoštvo umirilo tek onda, kad je Čeh g. Kvapil progovorio češkim jezikom, označivši trijeznim i promišljenim riječima važnost zajedničkog rada češkog i hrvatskog naroda kao i slogu troimenog naroda Slovenaca, Hrvata i Srba. Mnoštvo je oduševljeno saslušalo govornika i burno aklamiralo kod pojedinih izvođa. Nato je na pjesnikov spomenik položen lovorov vijenac češkog naroda sa češkim in hrvatskim trakama. Braća Česima zahvalio je u ime akademske omladine g. Kašanin, našto je mnoštvo zapjevalo češku himnu, a zatim hrvatsku, lagano se udaljavši sa pjesnikova groba.

Spomenik Preradovićev bio je okičen mnogobrojnim vijencima, barjacija i vrpčama. Pod večer skupilo se oko njega mnogobrojno mnoštvo mladeži i građanstva, pred spomenikom palile su se bengalske vatre i mnoštvo je otpjevalo nekoliko pjesama. U počast uspomeni na pjesnika bile su kroz cio dan zatvorene sve zagrebačke trgovine, a na kućama bile su izvešene trobojnice te je Zagreb izgledao kao na veliki blagdan. — Manifestacije su trajale sve do noći.

U saboru je govoril predsjednik cr. Bogdan Medaković naslednje besede:

„Višoki sabore! Danas se navršilo stotinu godina, što se našem narodu rodio Petar Preradović, što se našem narodu rodio sin, s kojim se on kao svojim najvećim pjesnikom ponosi. Zato je današnji dan, dan narodnog svetkovanja, pa i ako je ovo svetkovanje u današnjim teškim prilikama tiho i skromno — ono je ipak viječanstveno, jer ga sav naš narod svom dušom svetkuje. Zna naš narod i osjeća, da je Preradović pjesnik našeg preporoda, pjesnik našeg narodnog jedinstva i ujedinjenja, da je pjesnik naših narodnih ideala, da je pjesnik slobođe. Ta i narod je naš pjesnik, kao nijedan drugi. On je zadojio Preradovića pjesničkim duhom, a ovaj je zaronio u dubinu duše narodne i iznio sitan biser

i drago kamenje, od kojeg su i pjesnik i narod mu zasijali kao jarko od istoka surce. Zato držim, da ću odgovoriti osječajima sviju vas, gospodo, ako na dan obljetnice njegova rođenja sa ovog mjesta, a u ovom svetilištu narodnom, odam poštu velikom hrvatskom pjesniku Petru Preradoviću, velikom i pjesniku i rodoljubu. Žarka ljubav domovini i rodu svomu ne samo da provjara već i prevladava u Preradovićevom pjevanju. Domovina mu je bila majka sreće, a nitko joj tako nježno tepao, tako pjevao nije, kao on. I nitko kao on nije znao razžariti „rodoljublja svetiplam.“ Pa kako mu je topla molitva:

„Bože živi i okrijepi
Rod naš slavni, rod naš mili,
Da odoli svako, sili,
S kojom tau je bi b.i.
Uskuri mu danak lijepi,
Kad će biti samo svoj.“

Dasiravno je ogrska vrida s silo hotela prepričati Preradovićevu slavlje, vendar je ves hrvatski narod in z njim Sloveni in Srbi, proslavil nesumrtne Jugoslavana tako kot si zaslužijo veliki močje.

In kakor je klical Petar Preradović pred mnogimi leti, tako kličemo i mi danes:
„Zora puca, bit će danal!“

Jugoslovanska deklaracija.

Krajni šolski svet pri Svetinjah je v svoji seji dne 10. marca sklenil, da se pridružuje deklaraciji Jugoslovanskega kluba, izreče svoje zaupanje istemu in ga prosi, da vstraja pri delu za našo sveto stvar. — Svetinje, dne 10. marca 1918. — Sledijo podpisi.

Slovenje bistrski Sloveni in Slovenke (208) so podpisali naslednjo izjavo: Podpisujemo: 1. da želimo takojšen mir, kateri pa mora prinesiti vsem narodom, tudi malim, popolno zadoščenje in enakopravnost. 2. Strašnih posledic te grozne vojske pa se bomo rešili te tedaj, če nas ne bodo več izrabljali tuji; zato zahtevamo svobodno jugoslovansko državo pod habsburškim žezlom. 3. Našim jugoslovanskim poslancem izrekamo popolno zaupanje in jim kličemo: neustrašeno naprej! Za pravice zatiranih!

Bralno društvo Št. Ilj pod Turjakom zahteva, da se slejkoprej združijo vsi avstro-ogrski Jugoslaveni v samostojno jugoslovansko državo v smislu deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917 pod habsburškim žezlom in kliče s Simon Gregorčičem:

Le vkup, le vkup kamnarji zda!
Ime si proslavite,
Na delo vsi zidarji zljaj,
Dom skupni nam zgradite!

Jugoslovanska deklaracija so v ptujski okolici podpisale občine: Markovec, Zabovci, Borovci, Prvenci in Bukovci.

Krajni šolski svet v Št. Vidu nad Valdekom se je v svoji seji dne 10. marca t. l. izjavil za jugoslovansko deklaracijo ter pozdravlja odločni nastop Jugoslovanskega kluba.

Sv. Kunigunda na Pohorju. Tudi naš občinski zastop se je v svoji seji dne 3. marca pridružil deklaraciji poslancev Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917. Pri tej priliki se je nabralo za dr. Krekov spomenik 29 K.

Občinski odbor občina Svetina pri Ceju se v svoji seji dne 17. sušca 1918 soglasno pridružuje deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917, pozdravlja zastopnike, jim izreka popolno zaupanje ter jih prosi, da na tej zahtevi naroda neomajno vstrajajo. — Slede podpisi.

Podpisano društvo se v polnem in celem obsegu ter z največjim navdušenjem pridružuje Vaši slavni in zgodovinsko-imenitni majniški l. 1917 deklaraciji ter z veseljem upanjem pričakuje pogodnega ujedinenja vsen avstrijskih Jugoslovancev pod slavno in priljubljeno habsburško dinastijo — v jugoslovansko državo pristo in srečno. Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Šmartnem na Pohorju dne 21. marca 1918.

Podpisana posojilnica se v polnem onsegu ter z navdušenjem pridružuje majniški deklaraciji leta 1917 Vašega slavnega kluba ter z največjim veseljem pričakuje resničnega ujedinjenja Jugoslovancev pod priljubljeno habsburško dinastijo, iskreno pozdravljač Vaš klub ter popolnoma mu zaupajoč. Hranilnica in posojilnica Šmartin na Pohorju, dne 21. marca 1918.

Žene in dekleta v Zrečah so na Dunaj poslale 263 podpisov, s katerimi se pridružujejo deklaraciji Jugoslovanskega kluba.

Nad 150.000 Slovenk je doseđaj podpisalo jugoslovansko deklaracijo.

Jugoslovanska država se mora ustanoviti.

Srbski poslanik v Parizu Vesnić se je vrnil s svojega potovanja po Ameriki. Izjavil je, da je Wil-

son in vse javno mnenje Združenih držav prepričano, da se mora končati vojna z ustanovitvijo jugoslovanske države. Naloga te države je: odpor proti germanskemu stremljenju po zasedenju ozemelj in proti nemški gospodstvaželnosti.

Kuronska.

Nemška državna zbornica razpravlja o bodoči usodi Kuronske. Govorniki raznih strank so povdarjali željo Kuronske po personalni zvezi z Nemčijo in so ugovarjali proti temu, češ, da samo baltiški baroni in pruski junkerji želijo tako zvezo. Ne samo deželni svet se je meseca decembra l. l. izjavil za najožjo zvezo z Nemčijo, tudi deželno zborovanje meseca septembra je bilo baje prešinjeno te želje. Udeležili pa se tega zborovanja niso samo Nemci, temveč tudi Leti in zastopniki vseh stanov. Z nujnimi besedami zopet prosijo cesarja, naj sprejme kuronski vodski klub in naj ne zavrne rok, ki se ponujajo nemškemu bratom.

Kakšno pa je ono „ljudsko zastopstvo“ v Kuronski, na katero se sklicujejo nemški anekstipisti, lepo pojasnjuje „Dresdner Volkszeitung“, ko piše: „Razvoj razmer kaže, da je nemška vlada v praksi enostavno gluha za pravico samoodločbe narodov, ki jo je tako slovesno proglasila. Ni ostala samo pri tem, da bi priznala samostojnost Kuronske, marveč je določila, da mora Kuronska postati samostojna vojvodina, kljub temu, da še ni govorila nobena korporacija v deželi, ki bi v resnici zastopala prebivalstvo Kuronske. V izjavi, katero je prečital državni podtajnik pl. Radowitz, je sicer govor o tem, da mora dobiti Kuronska neko zastopstvo na široki podlagi. O tej široki podlagi se že govori venomer nekaj mesecev, ne da bi kdo vedel, kako je v resnici s to zadevo. Kaj umeva nemška vlada pod takomenovano „široko podlago“? Imamo tukaj opraviti z enim izmed onih nejasnih in gobatih izrazov, katerih se državni kaj radi poslužujejo, da bi narode vodili za nos in jim prikrivali resnico. Zakaj se končno ne pove, kako bi naj bilo končnoveljavno sestavljeno zastopstvo Kuronske? Zakaj se ne pove, če so za to, da se upelje za Kuronsko splošna, enaka in neposredna volilna pravica ali ne?

Kaj bi se naj zgodilo, če bi korporacija, izvoljena na podlagi takšne volilne pravice, storila bistveno drugačne sklepe, kakor jih je storil tisti famozni deželni svet, ako bi se ta korporacija morda izrekla, da postane Kuronska ljudovlada ali da se hoče zopet združiti z Rusijo? Saj ni nič novega, če so naši vsenemci popolnoma preslepljeni in prežeti pohlepnosti po gospodstvu. Toda žalibog je tudi nemška vlada vedno bolj zabredla v njihovo vodovje. Vsled tega ne vidijo in tudi nočejo videti, da se mora način, kako se postopa z zadevo na vzhodu, smatrati po celem svetu kot veliki prelom besede od strani Nemčije ter da se s tem pripravljajo tla, iz katerih bo vzklilo novo sovrašstvo zoper Nemčijo. Stroške bo moralo nekoč plačati nemško ljudstvo morda z novimi in težkimi krvavimi žrtvami.

Velika borba na zahodu

Dne 22. marca je Nemčija pod vrhovnim poveljstvom nemškega cesarja Viljema začela ofenzivo v severozahodni Franciji, v takozvani Flandriji, in sicer vzhodno in južnovzhodno od mesta Arras. Od 190 divizij, katere ima Nemčija na francoskem bojišču, je 40 divizij poseglo v borbo. Na 80 km dolgi fronti se vrše že 4 dni tako strahoviti boji, kakoršnih ne pozna svetovna zgodovina. Ker Angleži, ki branijo ta del fronte, niso pričakovali tako silnega napada, se je Nemcem posrečilo predreti prvo in že tudi drugo angleško bojno črto in prodreti do tretje angleške obrambne črte. Izgube so na obeh straneh velikanske.

Najhujša borba se je vršila na črti pri krajih Monchy, Cambrai, St. Quentin, La Fere. Tretja in peta angleška armada in deli francoskih in ameriških čet so bili poraženi. Nemške čete so prikorakale do reke Somme ter zavzele mesta Peronne, Ham in Chaumy.

Nemški topovi obsireljujejo Pariz.

Iz Pariza se dne 23. marca uradno poroča: Nemci so od 8. ure zjutraj nadalje oddali vsak četrti ure iz topa, ki strelja na veliko daljavo, po 1 strel. Streljali so iz daljave 120 km. V Parizu je bilo usmrčenih 10, ranjenih pa 15 oseb. Kje se nahaja nemški top, ki strelja na tako velikansko daljavo, še ni dognano.

Nemški plen.

V tridnevni borbi se je Nemcem posrečilo upleniti 600 topov in 30.000 mož.

Anelija in ladje

V angleški spodnji zbornici je prvi lord admiralitete poročal o izgubah angleškega trgovskega ladjevja v tej svetovni vojni. Tako je n. pr. Anglija izgubila v zadnjem četletju l. l. povprečno mesečno

121.000 ton ladjevja. Tozadevna poročila Nemčije glede uspehov nemških podmorskih čolnov so zelo pretirana. Samo meseca januarja 1918 je Nemčija pretirala svoja tozadevna poročila za celih 113%.

Lord Balfour je pa poročal, da izide dne 12. t. m. kraljeva naredba, glasom katere bodo zasežene vse nizozemske ladje, ki se nahajajo v angleških pristaniščih.

Predsednik Wilson je pa dne 21. marca izdal proklamacijo, da so zasežene vse nizozemske ladje, ki se nahajajo v ameriških pristaniščih.

Pogajanja z Rumunijo.

Iz Bukarešte se dne 24. marca poroča:

Potek mirovnih pogajanj med zaveznici in Rumunijo je ugoden.

Glede nekaterih še spornih vprašanj je že prišlo do bistvenega zblizanja.

Politične vesti.

Državni zbor se bo sestel zopet dne 23. aprila. Dne 9. aprila ba seja brambnega odseka. Tudi finančni odsek bo začel kmalu zborovati. Glede sklicanja delegacij se ni nič zgodilo.

Gospodarska zbornica. V petkovi seji gospodarske zbornice dne 22. marca se je vršila razprava o zakonski predlogi glede oskrbe vračajočih se rezervistov in vojni vjetnikov. Predloga je bila odkazana socialno-politični komisiji. Vršila se je nato razprava o zakonski predlogi glede proglašanja koga za mrtvega. Zbornica je sprejela zakonsko predlogo v neizpremenjeni obliki, kakor jo je sprejela državna zbornica. Istotako je tudi bila sprejeta nadaljna zakonska predloga glede izdelovanja fosforovih gnojil. Vršila se je nato razprava o predlogi glede spremembe orožnega patenta. Predloga določa med drugim, da se orožja ne bo smelo prodajati nikomur drugemu, kdor ne bo imel tozadevnega oblastvenega dovoljenja. Osebam v starosti manj kakor 18 let sploh ne bo dovoljeno nositi orožja. Tudi to predlogo, kakor naslednjo glede novih zlatih in srebrnih novcev je gospodarska zbornica sprejela, nakar se je vršila razprava o zvišanju kongruje. K predlogi je govorilo več governikov, med temi tudi dunajski knez nadškof kardinal dr. Piffli. Zbornica je sprejela to zakonsko predlogo kakor tudi naslednjo glede podpore moštvo, svojcem in preostalom, v nespremenjeni obliki, kakor je bila sklenjena v državni zbornici. Istotako sta bili sprejeti zakonski predlogi glede superarbitracij in razširjenja davka na vojne dobičke. Prihodnja seja bo sklicana pismenim potom.

Dr. Schmiderer in Schäffer — nemška pionirja. Na zborovanje proti Jugoslaviji v Gradcu so došli, kakor nam poroča naš graški poročevalec, brzojavni pozdravi mariborskega župana dr. Schmidererja, župana Schäfferja (za Leitersberg in Krčevine), ter vsenemškega društva v Mariboru. Schmiderer in Schäffer sta v svojih brzojavkah zahtevala prosto pot nemštvu proti Adriji. Tako sta postala ta dva možakarja na svoje stare dni celo pionirja. Most, ki ga bosta gradila, bo trhel in slab. Dobro, da si je bodoči župan dr. Orosel še poprej izbral na Slovenskem nevesto, po tem mostu ne bi več mogel v slovenske kraje ne po nevesto in ne po tisočake.

Naši socialisti med seboj. Ko so nemški socialisti sklenili glasovati za državni proračun, je urednik „Naprej-a“ napisal članek, v katerem dokazuje, da je omenjeni sklep proti socialističnim načelom. To pa ni po volji dr. Tumi, ki je vsled tega minulo soboto prav nelepo okraščil sodruga Petejana. Toda Petejan tudi ni ostal dolžan odgovora ter pravi, da ima prav tisto pravico, da pove svoje mnenje, kakor sodrug Tuma. Tu pa se g. Petejan moti. Ali je že pozabil, kako so trčali iz uredništva „Naprej-a“ ga štebi in tov., ker so si usojali imeti svoje lastno mnenje? Naj pazi, g. Petejan, da se še njemu ne zgodi kaj takega.

Kaj hočejo Nemci? To je povedal nedavno preminuli nemški pisatelj Karel Jentsch v podlistku: „Der Krieg und die Volksschule“ v listu „Zeit“ dne 21. decembra 1916, kjer pravi med drugim: Narod, ki je tako izobražen, na duševno delo in čnejše potrebe navajen (kakor nemški), takšen narod nima delavcev za umazana in sitna telesna dela. Za ta opravila potrebuje delavcev iz drugih, manj izobraženih dežel in plemen. Zato bi se moralo nemško gospodarsko ozemlje razširiti čez vzhodno Evropo in zapadno Azijo, hodisi v obliki aneksij ali pa da se te dežele mirnim potom v kaki drugi obliki pritegnejo pod naš vpliv. S tem bi se ustreglo trem nujnim potrebam nemškega naroda: 1. S povzdigo poljedelstva in živinoreje v teh redko naseljenih in slabo obdelanih deželah bi se odpravilo pomanjkanje živil in krnil; 2. odvišna nemška inteligenca bi bila preskrbljena z znanstvenim, umetniškim, upravnim, vodilnim in nadzornim delom; 3. za nižje službe bi dobili potezbeno število voljnih delavcev. Zato tudi nemški odpor proti slovenskim šolam. Nemci hočejo torej res biti Herrenvolk nad drugimi narodi.

Novo rumunsko ministrstvo. Marghilomanu se je končno vendarle posrečilo sestaviti ministrstvo.

Marghiloman je prevzel poleg predsedništva še ministru za notranje zadeve in ministrstvo domen; Konstantin Arion zunanjje, general Herjen vojno, Meissner trgovinsko, Lobescu pravosodno, Mehlitz naučno in Saulescu finančno ministrstvo. Svoj sed-z ima nova vlada v mestu Jassy. Novi moze pripadajo vsi konservativni struji.

Tedenske novice.

Minister vitez pl. Zolger. Cesar je podelil zasebnemu docentu na dunajskem vseučilišču, tajnemu svetniku, ministru dr. Ivanu pl. Zolger naslov izrednega vseučiliškega profesorja. Dne 12. marca je cesar sprejel ministra pl. Zolgerja v posebni avdienci.

Imenovanje — nov generalni nadzornik artilerije. Cesar je imenoval feldcajmajstra Ferdinanda viteza pl. Goglija za generalnega inšpektorja artilerije.

† Mati poslanca dr. Benkoviča. V Kamniku na Kranjskem je dne 17. sušca 1918 umrla gospa Marija Benkovič, roj. Ogrinc, mati državnega poslanca dr. Benkoviča. Potrti rodbini naše sožalje, blagi ranjki pa svetila večna luč!

Cesar Karel pri 87. pešpolku. V vojnem albumu tega polka bo o tem posebno poglavje. Oni polkovni pripadniki, ki so bili tako srečni, da jih je Nj. Vel. osebnio odlikoval, pehvalil in ogovoril, naj pošljejo čimprej svoje slike in navedejo dobesedno cesarjev ogovor »Uredništvu vojnega albuma pri palomestnem bataljonu št. 87 v Ljubljani«.

Odlikovan redovnik. Redovnik iz reda benediktincev p. Benedikt Vidar, doma iz Opčine pri Trstu, sedaj v vojaški službi kot vojni kurat, je bil zdaj že četrtič odlikovan in sicer prvokrat z zlatim zaslužnim križcem, z duhovniškim vojaškim zaslužnim križcem z meči, s Karel-četovim križcem in sedaj s Siguum laudis z meči.

Odlikovani ognjegasci. Za 25letno zaslužno delovanje na polju požarne brambe in rešilstva so dobili častno kolajno: Deleja Valentin in Stiglic Franc na Rečici; v okolišu Krapje-Mota-Cven: Rajh Josip st., Makoter Franc, Sever Josip, Trojnar Anton, Filipič Sebastijan, Muršič Andraž, Kovačič Matija, Sovič Matija, Kovačič Martin, Karba Josip. Ta je prvi prišel na misel o snovanju požarne brambe med kmeti in je to začetno misel s svojega potovanja prinesel v posojilnico g. načelniku Kukovec, ki je potem povzročil, da je posojilnica v Ljutomeru obljubila izdatne prispevke pri snovanju ognjegasnih društev v okraju; v Lokaveh: Strakl Matija, Vaupotič Franc, Vaupotič Alojzij, Šalamon Jakob st., Šalamon Jakob ml., Vaupotič Josip; v Ključaroveh: Magdič Vido, Magdič Franc, Kosi Alojzij, Cvetko Josip, Prelóg Alojzij; v Križevih: Bratina Franc, Hladnjak Josip, Rožman Matija, Vrabl Anton, Vrbljak Jernej, Strniša Josip. Častitamo pristrčno vrlim požarnikom-fublantom!

Odlikovanja pri kmetijski družbi. Povodom občnega zbora štajerske c. k. kmetijske družbe so bili odlikovani za zasluge v kmetijstvu naslednji Slovenci: Martin Jelovšek, deželni živinorejski nadzornik z zlato; Jos. Čede, župnik v Studenici, Franc Praprotnik, nadučitelj v Mozirju s srebrno zaslužno kolajno.

Slovenec šolski nadzornik v Srbiji. Avstro ogrska vojna uprava je otvorila te dni gimnazijo v srbskem Kragujevcu. Na gimnaziji je poleg nemščine tudi madžarščina (?) učni predmet. Kot šolski nadzornik vojaške uprave je nastavljen Slovenec nadporočnik dr. Matija Herić. Na zavodu se nastavlja tudi profesorice.

Ptujska okolica za Jugoslavijo. V St. Janžu na Dravskem polju se je v nedeljo, dne 24. marca, vršil veličasten shod za Jugoslavijo. Na povabilo Slovenske Kmetijske Zveze se je zbralo nad 500 ljudi iz St. Janža in bližnje ptujske okolice. Govorili so: poslanec Brenčič, urednik Zebot, župnik Škorjanc in kaplan Sagaj. Shodu je predsedoval domači g. župnik. Navdušenje je bilo na shodu zelo veliko; ljudstvo je prežeto skoz in skoz jugoslovanske misli. Resolucije, v katerih se je ljudstvo izreklo za deklaracijo, in se je zahtevalo raznih narodnih in gospodarskih pravic, so bile soglasno sprejete. Pri glasovanju se niti ena roka ni vzdignila proti. Ptujska okolica je cela za Jugoslavijo.

Jugoslovansko slavlje v Ljubljani. Minulo nedeljo je bilo v Ljubljani pravo in resnično narodno slavlje. Dr. Korošec je sprejelo preko 30.000 ljudi. Nepregledna množica je tvorila špalir po vseh ulicah od kolodvora do mestne hiše. Dne 24. t. m. dopoldne je v „Union“ slovensko ženstvo izročilo dr. Korošcu kot načelniku Jugoslovanskega kluba 150.000 podpisov za Jugoslavijo. Slavnost je bila velika manifestacija jugoslovansk. ujedinjenja.

Brzojavni pozdravi. Na slavnost jugoslovanskega ženstva v Ljubljani so poslali brzojavne pozdrave med drugimi: dr. Verstovšek, mariborske Slovenke, narodno ženstvo iz St. Ilje v Slov. gor. in Slovenke iz Spielfelda in Strasa ob Muri.

Občni zbor mariborske podružnice Zveze jugoslovanskih železničarjev. Mariborska podružnica Zveze jugoslovanskih železničarjev je imela včeraj svoj občni zbor, ki je bil razmeroma dobro obiskan. Predsednik g. Kejžar je omenjal pred vsem preganjanja, katerim so bili izpostavljeni člani Zveze. Preganjali so celo žene. Število persekucij pri južni železnici znaša 52. Pri državni železnici to število še ni ugotovljeno. Preganjali so slovenske železničarje, ker so oni glavna ovira za nemški most do Adrije. G. Kejžar je potem obširno razpravljao o nalogah, ki čakajo Zvezo v bodoče, pozivljajo navzoče, naj se trdnoklene svoje organizacije ter privedejo v njo nazaj vse nekdanje člane. Povdarjal je, da se ni treba nikomur bati novih persekucij, ker imamo dovolj zaslonbe v Jugoslovanskem klubu na Dunaju. Potem, ko je g. Jarh poročal o potrebni spremembi pravil, je bil izvoljen za vslikom sledeči odbor: Predsednik g. Kejžar, podpredsednika gg. Jarh in Celinšek, odborniki gg. Regoršek, Jager, Petek, Kump, Kok, Zapečnik, Murko, Skvarča in Rebolj. Pregledovalci računov: Ramek in Florijančič, namestnika: Korošec in Medvešek. Zaupniki: Veronek, Augustiner, Zabar, Puh, Karba, Fingušt in Rotek ter za Pragarsko: Vivod. Gg. Kejžar in Jarh sta končno še pripočila članom, naj pristopijo k železničarskemu posrebrenemu društvu v Ljubljani in oni, ki žele pristopiti, naj se prigrasijo pri zaupniku društva g. Jagru.

Odborova seja Slovenske Maticice dne 14. marca 1918. Konstituirala se odbor. Za predsednika je izvoljen dr. Ivan Tavčar, za prvega podpredsednika dr. Pavel Grošelj, za drugega podpredsednika dr. Janko Slesinger, za blagajnika Fran Jeran, za ključarja vladna svetnika dr. Detela in Andrej Senekovič. Sestavi se knjižni odsek, gospodarski odsek in odsek za izpremembo pravil. Knjižni odsek se razdeli v pododseke in sicer v leposlovnega z načelnikom Otomom Zupančičem, v zgodovinsko-zemljepisnega z načelnikom dr. Zmavcem, v narodopisnega z načelnikom dr. Mantuanijem, v literarno-zgodovinskega in jezikoslovnega z načelnikom dr. Slesingerjem, ter v prirodopisnega z načelnikom dr. Grošljem. Bivšemu prvemu podpredsedniku Petru vitezu Grasselliju izreče odbor zahvalo za dosežanje vodstvo matičnih poslov. Enako zahvali odbor častnega matičnega člana Luke Svetca v Litiji, ki je odložil po dolgih letih svoje uspešno poverjeniško delovanje.

Poletni čas se začne v Avstriji in na Ogrskem dne 1. aprila jutraj ob dveh in se konča dne 29. septembra ob treh jutraj. Ure bo treba torej dne 1. aprila pomakniti za eno uro naprej. V Nemčiji se začne poletni čas dne 15. aprila in bo trajal do dne 16. septembra.

Železniški promet ob velikonočnih praznikih. Opozarjamo občinstvo, da k praznikom ne bo vozilo nič več vlakov kot dosedaj, temveč se bo moglo prevažati po železnici le skromno število potnikov.

Za goriske begunce. Na družabnem večeru pri Henriku Irgolič v Vičanskem vrhu so darovali posredovalnici za goriske begunce sledeči: Marica dr. Offnerjeva 40 K, dr. Senior 2 K, Henrik Irgolič 10 K, Alojzija Veldin 10 K, Kristl. Tribnikova 10 K, Anton Gec 5 K, Ivan Irgolič 5 K, Alojz Irgolič 2 K, Ivana Irgolič 2 K, Liza Sok 10 K, Venček Sok 10 K. Vsem cenj. gg. darovalcem, ki se celo v veselju spominjajo trpečih rojakov, se posredovalnica prav toplo zahvaljuje s željo, da bi našli mnogo posnemovalcev.

Begunci v Bruku ob Litvi. Pretekli teden smo imeli begunci izvenredno slovesnost: tridnevne duhovne vaje katere je na praznik sv. Jožefa zaključil preč. g. Janez Katan. Ljudstvo, ki je polno telesne in dušne pobitosti in otoznosti, bi ga noč in dan poslušalo.

Dopusti vojakom iz dežela, ki so bile svoečasno zasedene po sovražniku ali poškodovane po vojni. Kakor znano, je vojno ministrstvo zaukazalo, da se mora podeliti večtedenski dopust vsem vojakom, ki so iz gori označenih krajev. Izvedeli smo, da marsikateri vojak še danes ni dobil tega dopusta. Pozivljamo vse take, da se zgledajo pri podpisnem odboru in da pri tem naznanijo krdelo, kjer sedaj služijo. — Osrednji odbor za vrnitev beguncev in obnovitev Goriške, Dunaj, I., Bankgasse 2.

Slovenski mornarji v c. in kr. mornariški podčastniški šoli na Dunaju (XXI., Jedlerseestrasse), nam naznanjajo, da je od 1. aprila do 15. julija čas za vlaganje prošenj za sprejem v to mornariško šolo. Sprejemajo se mladeniči od 14 do 16 let.

„Kurent.“ V Ljubljani bo s 1. julijem izšel humorističen list „Kurent.“ Da pa bo občinstvo že prej informirano o smeri in nameri tega šaljivega tednika, izide meseca aprila „Kurentov album.“ Ta humorističen almanah bo izšel v večjem obsegu ter bo bogato ilustriran z risbami in karikaturami naših domačih umetnikov. Rokopise sprejema uredništvo „Kurenta“ v Ljubljani, Križevniška ulica 9-II.

Rekviriranje slame in sena. Dne 22. marca so bili nekateri štajerski zastopniki pri ministrskem predsedniku zaradi rekvizicije slame in sena na štajerskem. Poslanec dr. Korošec je kritiziral način vojaške dobave mesa, s katero se dela ogromna škoda.

na naročnem premoženju. Opisal je tudi način rekviriranja na Spodnjem Stajerskem ter dokazal s podatki, da stojimo zaradi pomanjkanja živine pred gospodarskim polomom. Živina, ki se sedaj jemlje, spada h glavnim živlenskimi silam kmetkega in vseh drugih stanov. Omenjal je tudi rekviriranje in tihotapljenje z živino v rogaškem, šmarskem in drugih obmejnih okrajih. Protestira tudi proti rekviriranju sena, ki je na Stajerskem mnogo huje, kakor v drugih deželah. Kakor se je pri konferenci videlo, je stajerski cesarski namestnik mnogo kriv, na tem, da se na Stajerskem tako brezobzirno rekvirira.

O, te centrale! Pri nas v Avstriji smo tako srečni, da imamo toliko central, da sami ne vemo že koliko. Kako pametno in modro poslujejo te centrale, v katerih so zaposleni povečini sami židje in nestrokovnjaki, bodi v dokaz navedenih nekaj slučajev: Nek kmet je vsled suše pridelal 24 stotov sena premalo in kljub temu je dobil od deželne centrale za krmila ukaz, da mora oddati 17 stotov sena. Dotični ukaz se je glasil: Da morete oddati predpisano množino sena, je treba samo oddati troje glav živine. Salomonska modrost! Če bi se bil kmet ravnal po tem nasvetu, bi mu bilo ostalo v hlevu samo nekaj telet, pa nobene vprežne živine! Vseeno je torej tem „strokovnjakom“, je-li mori kmet obdelati svoja polja ali ne, oddati bi moral najprej seno, potem svojo vprežno živino in krave-mlekarice, koncem koncev mu še pa urad za oddajo mleka predpiše, da mora oddati na dan toliko in toliko mleka za mestno prebivalstvo. Neka občina je prosila vojno-žitno-prometni zavod za 1200 kg semenskega ovsa. Občina je dobila od imenovanega urada nakaznico, da sme pri dveh posestnikih v sosednji občini prevzeti 600 kg semenskega ovsa. To bi bilo vse prav. Toda občina je morala plačati vojno-žitno-prometnemu zavodu meterski stot ovsa po 52.60 K, dotična kmeta sta pa dobila za meterski stot ovsa 36 K. Torej je ta zavod pri teh 6 sto kg ovsa zaslužil 99.60 K, pri čemer ni imel nobenega drugega dela ali stroškov, kakor da je izpolnil dotično tiskovino in jo odposlal na občino, delo, katero je bilo v par minutah izvršeno. Kje je torej iskati navijalec cen?

Židom je poverjen uvoz ukrajinskega žita. Na Dunaju se je ustanovila družba za uvoz žita z imenom „Gig“, kateri bo poverjena naloga, da bo uvažala iz Ukrajine žito v Avstrijo. Doslej je naročenih 11 komisijskih tvrdk, ki bodo vse delovale v Ukrajini. V vodstvu te družbe pa so možje z imeni: Kohn, Gehorsam, Löwy itd. Prava nova židovska centrala, ki so služila ogromnega denarja. Da žito v takih rokah ne bo po ceni, se umeje samo po sebi. In vprašanje je tudi, kdo ga bo dobil. Sicer pa tudi nežidje na takih mestih niso nič boljši od Židov.

Ukrajinsko žito za Svico. Iz Basla poročajo, da je Nemčija ponudila Svici ukrajinsko žito, da jo tako privabi k sebi. Tudi Angleži in Francozi obljubljajo Švicarjem žito in drugih živil.

Žito iz Ukrajine. Kakor znano, se je Ukrajina zavezala, da bo dala Avstriji in Nemčiji do 15. aprila t. l. 30 000 vagonov žita, t. j. 3.000.000 meterskih stotov. Ker pa znaša prebivalstvo v Avstriji in Nemčiji 120 milijonov ljudi, bi prišlo od teh 30.000 vagonov žita na osebo $2\frac{3}{4}$ kilograma žita. Zanašati se torej ne moremo na izdatno pomoč iz Ukrajine!

Zvišanje cen za ajdovo moko. Stajersko namestništvo je izdalo naredbo, s katero se določa, da se cena za ajdovo moko pri prodaji na drobno zviša od 75 vinarjev na 92 vinarjev za kilogram.

Sejte laneno seme. Meseca marca je najprimernejši čas za setev lanenega semena. Ko je lan poruvan, se seje lahko po lanu ajda ali pa detelja, če bi bilo za ajdo koncem meseca julija že prepozno. Tudi na konopljo je treba večjo pozornost obračati. Tujih surovin za perilo in obleko še dolgo ne bo. Te stvari bomo si morali pridelati sami. Čudno je le, da vlada ni poskrbela letos za dovolj lanenega in konopljenega semena. Kmetje, pomagajte si sami. Izposodite si seme pri sosedu ali prijatelju.

Kje se dobijo semena za zelenjavo? Oddelek za razdeljevanje semen stajerskega cesarskega namestništva razglasa: Deželni urad za zelenjavo in sadje v Gradcu, Kaiserfeldgasse 29, ima v zalogi sledeča semena za zelenjavo: za belo in rdeče zelje, ohrovt, za različne vrste repe, repice, pese, peteržilj, zelene, čebule, solate, špinace, paradižnike, razne vrste graha in fižola. Semena se oddajajo le proti predplačilu. Priporoča se, da si naroča več posestnikov skupno dotična potrebna semena.

Letošnje cene za ogeršico in repico. Izšla je ministrska naredba, ki določa, da so slično kakor v prejšnjih letih, tudi letos zasežene v prid države vse zaloge ogeršice in repice. Prevzemna cena za 100 kilogramov je določena s 140 K za ogeršico in s 135 K za repico. Ostala določila ostanejo nespremenjena, kakor so bila v lanskem letu.

Licitacija konj. V stalnih konjskih bolnišnicah v Mariboru se vrši dne 20. aprila, v Radgoni

dne 2. in 16. aprila, v Šoštanju dne 2. in 14. aprila, vselej ob 9. uri predpoldne licitacija konj, ki so potrebni odpčitka. K licitaciji se dopustijo le taki ponudniki, ki se izkažejo kot poljedelci z legitimacijo, potrjeno od politične oblasti.

Dobava cementa. Cement se more naročati odslej samo pri gospodarski zvezi cementne industrije na Dunaju (Wirtschaftsverband der Zementindustrie Wien III/2, Ditscheingasse 2). Prošnje za dodelitev cementa za vse nevojaške stavbe brez izjeme je torej ne pri ministrstvu za javna dela, temveč neposredno pri navedeni gospodarski zvezi na predpisanih tiskovinah (vzorcih) vlagati. Ako pa gre za cement za vojaške stavbe, je dotične prošnje pošiljati na c. in kr. vojno ministrstvo, oddelek 8/H. B. na Dunaju. Navedene tiskovine (formularji) se dobe pri imenovani zvezi in pri vsaki cementni tovarni. V svrhu hitre rešitve teh prošenj, je posebno paziti na natančno izpolnitev formularjev in osebno na danes zahtevanega uradnega potrdila o potrebi in nujnosti dotičnega porabnega namena.

V varstvo najemnikov. V velikih mestih je sedanja vojaška priselovitva mnogoštevilnih beguncev, s koncentriranjem velikih vojaških poveljništev in z nastajanjem novih uradov in obratov povzročila pomanjkanje stanovanj, ki so jo hišni lastniki izrabljali v zvišanje najemnin. Vlada je še pred sestankom državnega zbora izdala naredbo, ki bi naj odjemalca temu izkoriščanju gospodarsko slabejših. To naredbo določeno varstvo pa se je izkazalo nezaostno, zato je vlada na podlagi pooblastitvenega zakona od dne 24. julija 1917, drž. zak. štev. 307, izdala v varstvo najemnikov novo naredbo. To naredbo z dne 20. januarja 1918, drž. zak. štev. 21, ki velja za vso Avstrijo in ki je stopila v veljavo z dnem razglasitve, torej z 22. januarjem 1918. Koristi najemnikov hoče varovati v glavnem na dvojen način, prvič s prepovedjo neupravičenega zvišanja najemnine in drugič z omejitvijo odpovedne pravice. V prvem oziru določa, da se najemnikom, katerih najemnina ne preteka določenega zneska, sme zvišati najemnina le v posebnih, natančno navedenih slučajih. Taki slučajji so, ako so se hišnemu lastniku po začetku te vojne zvišali vzdrževalni in upravni stroški, javne davščine (ne pa prenehanje davčnih olajšav!) in obresti od hipotek, bremenečih na hiši. Pa tudi v teh slučajih mora biti zvišanje najemnine v odgovarjajočem razmerju z zvišanjem gori navedenih gospodarskih izdatkov. Ako je bila najemnina po začetku vojne znižana, jo je smeti zvišati na prejšnji znesek. To pa ne velja za najemnike, ki dobivajo državne podpore, ako bi zvišanje ogrozilo njihovo vzdrževanje. Zvišanja, ki ne odgovarjajo gornjim določbam, so neveljavna; tudi prostovoljna višja plačila se smejo z obrestmi vred nazaj zahtevati. Tej pravici se ne more nihče vnaprej odreči ter zastara ta pravica v treh letih. Kar se tiče omejitve odpovedne pravice določa naredba, da sme lastnik najemno pogodbo odpovedati le iz tehničnih vzrokov. Taki so, ako je najemnik ostal dolžan najemnino, ako se v hiši slabo obnaša, ali pa najete prostore poškoduje, ali pa, če hoče gospodar hišo prezidati; nadalje ako gospodar najete prostore nujno zase potrebuje in bi sicer trpel občutno škodo. Da obstoje taki razlogi, mora gospodar dokazati. S stališča varstva najemniških interesov ima naredba tudi nekaj določb, ki varujejo i gospodarja pred izkoriščanjem. Tako se brez tehničnih razlogov ne sme zvišati obrestna mera njegovih vknjiženih dolgov; sodnik sme plačilni rok takih dolgov podaljšati do dne 31. decembra 1918. O dopustnosti zvišanja kake najemnine odločuje najemni urad in kjer takega ni, okrajno sodišče; o dopustnosti zvišanja obrestne mere od hipotek pa posebna komisija. Za mesta z več nego 20.000 prebivalci se imajo v gori navedeno svrhu ustanoviti najemni uradi. Prestopki, zlasti neresnične ali nepopolne navedbe se kaznujejo policijskim potom z globami do 20.000 kron ali z zaporom do 6 mesecev in sicer tudi kumulativno (t. j. tudi istočasno na en in drugi način).

Dopisi.

Maribor. Tukajšnje Kavarno „Central“ v Gosposki ulici je kupil Friderik Winkler. — Pri Felberjevem otoku nad Mariborom so izrekli iz Drave truplo dobro oblečenega neznanega utopljenca.

Maribor. Društvo Dijaški dom v Mariboru vabi na občni zbor, ki se vrši v petek, dne 5. aprila, ob 6. uri zvečer v Narodnem domu. Na vsopredu je poročilo odborovo, poročilo računskih pregledovalcev, volitev novega odbora, slučajnosti.

Št. Ilj v Slov. gor. Po znanem zborovanju vse nemcev v Št. Ilju so prinesli nemški listi poročilo, da je katoliški duhovnik v cerkvi agitiral za pobiranje podpisov »Proč od Avstrije« in da je mežnar pri cerkvenih vratih silil ljudi, naj podpisejo deklaracijo. Vsaka beseda, od prve do zadnje, je je čisto navadna lutrovska laž. Kaj takega se pri nas ni zgodilo. Priča vsa župnija. Naši lutrovski in odpadniški vsenemci so si kar izmislili grdo laž. Urednik protestantske Marburgerce pa jo je spravil v nemške liste. Taki so. Z lažjo bi radi delali

proti Jugoslaviji. A jim nič ne bo pomagalo. Jugoslovanska država pod Habsburžani se bo ustanočila, če se tudi vsi Švabi na glave postavijo.

Hajdin. Prosim, povejte nam, ali bodo res na ročniki „Straže“ in „Slov. Gospodarja“ kaznovani in bodo jim agenti vse popisali? Tako pravi učitelj Vasiak. — Odgovor: Ni res! Res je le, da smo že nebroj pritožb dobili o tem gospodu. Če ne bode miru, mu plačamo tako posilinsko rovarstvo z obrestmi vred. Uredništvo.

Pekel pri Poljčanah. Čital sem v knjigah, kako so v peku dobre volje, imajo široko cesto, kratkočasijo se s plesom, godbo in surovo drug drugemu očitajo pregrehe. Tudi v naši pekelski vasi se ne godi nič boljše. Nemci in nemškutarji se zabavajo po gostilnah, prepevajo, plešejo ob zvoku godbe, obrakujejo naš katoliškomisleče Slované kar po cele noči. Tudi pred peklom imajo svojo ostarjo, kjer pojejo in plešejo ponoči in po dne. Nemškutarji si vse dovolijo. Župan o tem nič ne ve. Da bi napravil red, za to mu menda čas ne dopušča, ker ima „Stajercem“ veliko posla. Najpoprej se mora ljudstvo farbat s „Stajercem“, potem pride šele skrb za red v občini. Tudi slavna žandarmerija, ki stika za Jugoslovani, ne vidi, kaj se godi v nekaterih hišah. Bo treba z velikim žarometom posvetiti v pekelski brlog.

Poljčane. Begunci iz Primorja nas zapuščajo in se selijo v svojo porušeno domovino. Ostali nam bodo ti revni naši rojaki radi svoje skromnosti, poštenosti pač v dobrem spominu. Na njih smo pa tudi imeli lep zgled narodne zavednosti in požrtvovalnosti. Želimo jim vse najboljše v domovini!

Sv. Kunigunda na Poh. Za tukajšnje šolsko kuhinjo sta darovala gosp. Janez Gričnik, krajni šolski ogleda in posestn. v Planini, in g. Anton Sadek, posest. v Planini, vsak po eno vrečo krompirja. Šolsko vodstvo se jima tem potom najtopljeje zahvaljuje.

Zreče. Gospod nadučitelj Schell, ki se ves čas vojne nahaja v vojaški službi in je srečno prebolel v Italiji zadobljene rane, je postal stotnik.

Zreče. Gospa poštarica Jurša je te dni dopolnila 25 let, kar na splošno zadovoljnost občinstva vodi tukajšnji poštni urad.

Sv. Martin ob Paki. Naš občinski odbor se je eden izmed prvih izjavil za slavno majniško deklaracijo. Sledila mu je kmalu naša kmetijska podružnica in potem krajni šolski svet. Slava vrlim možem! Udeležili smo se tudi v velikem številu veličastnega ljudskega tabora v Žalcu. Velikansko navdušenje vseh, solze veselja smo videli igrati v očeh naših osivelih mož in žen. Ta dan nam ostane nepozaben v našem življenju! — To bi bile »svetle« točke našega javnega življenja. Imamo pa tudi mnogo »temnih«, izmed katerih naj omenim za danes samo nekatere. Zaradi navijanja cen pri vinu bilo je obtoženih več naših vinogradnikov. Ker je od sodnije določeni izvedenec cenil pridelovalne stroške veliko prenizko, je eden bil vsled tega že obsojen na občutno kazen.

— Semenski ječmen je čakal 14 dni na razdelitev, v kljub temu, da bi ga ljudje že preje bili radi sejali. A na dan dehtve so čakali ljudje celo popoldne, dobili komaj po par kg ječmena nekateri, veliko pa jih je moralo cediti brez ječmena. Tudi tukaj treba korenite izpremembe! Za danes naj to zadostuje, ker upamo, da bo v prihodnje boljše. Če pa ne, bomo pa govorili bolj obširno!

Št. Ilj pri Velenju. Na velikonočni ponedeljek, dne 1. aprila, popoldne po večernicah, je pri nas občni zbor izobraževalnega društva. Govori prof. dr. Hohnjec.

Frankolovo. Kmetijsko katoliško izobraževalno društvo ima svoj redni občni zbor na velikonočni ponedeljek, dne 1. aprila t. l., v posojilniščnem društvenem prostoru za običajnim dnevnim redom, ter vabi vse cenjene člane in tudi druge, ki žele pristopiti k društvu, da se udeležijo tega zborovanja.

Žalec. Poleg mnogih drugih so poslali na narodni tabor v Žalcu brzojavni pozdrav tudi vrli Ponkovičani. Brzojavka se glasi: Ker se vsled slabih prometnih zvez današnjega zborovanja ne moremo osebno udeležiti, pozdravljamo tem potom navdušeno voditelja Jugoslovanskega kluba ter vse vrle zborovalec. Pridružujemo se vsem današnjim sklepom z vsiljivostjo: Neomajano naprej! Eden za vse, vsi za enega! Ponkovičani.

Listnica uredništva.

Črnihovski: Prisrčna hvala za Vaše članke. Pride v petkovo Stražo. Prosimo večkrat kaj sličnega. Pozdravi!